

Randvoorwaarden academische basisschool

Onderzoek binnen de dieptepilot academische basisschool Groningen,
Scheemda, Tynaarlo en Veendam

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Onderzoek naar randvoorwaarden academische basisschool	3
1.1 De academische basisschool	3
1.2 Onderzoek naar randvoorwaarden	3
Hoofdstuk 2 Resultaten interviews met coördinatoren	6
2.1 Stand van zaken	6
2.2 Kenniscentrum en leergemeenschap	7
2.3 Rol bestuur en bestuurlijk personeelsbeleid	9
2.4 Partners	10
2.5 Relatie tussen de pijlers	12
Hoofdstuk 3 Resultaten interviews besturen	16
3.1 Visie en ambities	16
3.2 Rol van het bestuur	17
3.3 Personeelsbeleid en competenties	19
Hoofdstuk 4 Resultaten interview PA	21
4.1 Vormgeving academisch traject binnen de PA	21
4.2 Ontwikkelingen binnen de PA	22
4.3 Samenwerking en communicatie	22
4.4 Toekomst en ambities	23
Hoofdstuk 5 Samenvatting en conclusies	25
5.1 Inleiding	25
5.2 Samenvatting en conclusies	25

Hoofdstuk 1 Onderzoek naar randvoorwaarden academische basisschool

1.1 De academische basisschool

Begin 2006 hebben scholen die de ambitie hadden om te werken aan de kwaliteit van onderwijs door te investeren in opleiding, onderzoek en innovatie, de mogelijkheid gekregen om academische basisschool te worden. Schoolbesturen en scholen konden middels een uitgewerkt projectplan subsidie aanvragen binnen de 'Subsidieregeling dieptepilot voor de opleidingsschool en de academische basisschool 2005-2008'. In deze regeling van het ministerie van OCW is een academische school gedefinieerd als een school die de opleidingsfunctie combineert met een sterk op de praktijk gerichte onderzoeks- en innovatiecomponent.

In het kader van deze subsidieregeling draait vanaf het schooljaar 2006/2007 op negen scholen in de stad Groningen, Scheemda, Tynaarlo en Veendam een pilotproject voor de academische basisschool. In deze academische basisscholen wordt vormgegeven aan de drie aspecten die het ministerie onderscheidt binnen de academische basisschool, namelijk opleiden in de school, onderwijsontwikkeling en onderzoek. Hierbij werken de scholen samen met de Hanzehogeschool Pedagogische Academie, de KPC Groep en het Universitair Onderwijs Centrum Groningen (UOCG).

De Dieptepilot voor de academische basisschool: Groningen, Scheemda, Veendam en Tynaarlo heeft voor het schooljaar 2008/2009 opnieuw subsidie gekregen om - in wat gezien wordt als overbruggingsjaar - de academische basisscholen verder vorm te geven.

Op basis van de ervaringen in de eerste fase van de dieptepilot, is in het overbruggingsjaar het onderscheid tussen projectscholen en volgscholen opgeheven. Zeven scholen draaien als zelfstandige academische basisschool mee in het overbruggingsjaar, twee scholen vormen net als in de eerste fase nog een joint venture.

1.2 Onderzoek naar randvoorwaarden

Het Advies- en Begeleidingscentrum voor kindgerichte organisaties in Noord-Nederland (ABCG) is gevraagd om de dieptepilot Academische Basisschool in Groningen, Scheemda, Veendam en Tynaarlo te monitoren op de randvoorwaarden waaraan voldaan moet worden om een academische school te kunnen zijn. In het schooljaar 2007/2008 heeft het ABCG onderzoek gedaan naar randvoorwaarden op het gebied van personeel, organisatie, informatie, financiën, administratie, communicatie en huisvesting. De gegevens omtrent deze randvoorwaarden zijn middels interviews met coördinatoren van de basisscholen en vertegenwoordigers van de partners KPC groep, PA en UOCG verzameld (De Jager & Vorselman; 2008).

Voor het schooljaar 2008/2009 is het ABCG opnieuw gevraagd onderzoek te doen naar randvoorwaarden. In dit vervolgonderzoek wordt een aantal randvoorwaarden opnieuw en uitgebreider onderzocht. Het betreft de randvoorwaarden waaraan in het overbruggingsjaar van de dieptepilot extra aandacht wordt besteed, zoals de vormgeving van de rol als kenniscentrum, (personeels)beleid op bestuursniveau, samenwerking met partners en de relatie tussen opleiden, onderzoek en onderwijsontwikkeling. Focus van het onderzoek is de borging van de academische basisschool.

Aangezien een deel van de thema's betrekking heeft op de rol van het schoolbestuur binnen de academische basisschool, is in de onderzoeksopzet uitgegaan van een interview met de coördinatoren van de academische basisscholen en een interview met de bovenschools directeuren van de betrokken besturen. Op verzoek van de projectleider en de dean van de PA is ook op de PA een interview afgenomen over de rol van de PA en de ontwikkeling en borging van het academische traject binnen de opleiding.

De thema's waarin in het overbruggingsjaar 2008/2009 specifiek aandacht wordt besteed, zijn verwerkt in een interviewleidraad voor de coördinatoren en een interviewleidraad voor de besturen. Beide vragenlijsten zijn in conceptvorm voorgelegd aan de projectleider van de dieptepilot waarna haar opmerkingen zijn verwerkt in de definitieve versie van de beide leidraden. Voor het interview met de PA is een aparte interviewleidraad opgesteld, die ook in concept is voorgelegd aan de projectleider. De definitieve vragenlijsten zijn in de bijlage bij dit rapport opgenomen.

Interviews coördinatoren

Bij het interviewen van de coördinatoren van de academische basisscholen is samengewerkt met een stagiaire van het Gronings Instituut voor Onderzoek van Onderwijs (GION). Het onderzoek van de stagiaire richtte zich onder andere op de gevolgen van de ontwikkeling tot academische basisschool voor het beleid van de school. Aangezien onderzoek naar beleid en naar randvoorwaarden overlap kunnen vertonen, is gekozen voor een gezamenlijke vragenlijst en gezamenlijke dataverzameling. In het interview zijn derhalve zowel vragen gesteld over de randvoorwaarden als over het beleid van de school ten aanzien van de academische basisschool.

In de periode april-mei 2009 zijn de interviews bij de coördinatoren afgenomen. In totaal hebben er zeven interviews met coördinatoren plaatsgevonden.

Om de vergelijkbaarheid van de informatie uit de interviews te waarborgen, zijn de eerste twee interviews door de stagiaire en de onderzoeker van het ABCG gezamenlijk afgenomen. De resterende interviews zijn door de stagiaire afgenomen. Twee interviews betroffen twee basisscholen. De Openbare Daltonbasisschool De Butte is samen met de Openbare Daltonbasisschool Westerschool geïnterviewd. De joint venture van OBS De Bouwte en OBS Meester Sportelschool heeft samen één coördinator, bij deze scholen is dus ook één interview afgenomen. In de beschrijving van de resultaten zijn in beide gevallen de twee scholen als één school meegenomen, omdat er in het interview geen of slechts deels onderscheid is gemaakt tussen beide scholen.

De antwoorden zijn na het interview uitgewerkt in een verslag en ter controle opgestuurd naar de scholen. De opmerkingen van de geïnterviewden zijn verwerkt in het definitieve verslag.

Interviews besturen

De interviews met de bovenschools bestuurders zijn afgenomen door de onderzoeker van het ABCG in de periode mei-juni 2009. Bij één interview was naast de bovenschools bestuurder ook de beleidsmedewerker aanwezig die vanuit het bestuur betrokken is bij de academische basisschool. Ook van deze interviews is een verslag gemaakt en opgestuurd naar de bestuurder. De opmerkingen van de geïnterviewden zijn verwerkt in het definitieve verslag.

Interview PA

Eind juni 2009 heeft de onderzoeker van het ABCG het interview afgenomen bij de dean van de PA en de vertegenwoordiger van de PA binnen de dieptepilot academische basisschool. De antwoorden zijn verwerkt in een concept verslag, dat is voorgelegd aan de geïnterviewden. De opmerkingen van de geïnterviewden zijn verwerkt in het definitieve verslag.

Opzet rapport

De onderzoeksgegevens worden in dit rapport samengevat. In het tweede hoofdstuk worden de uitkomsten van de interviews van de coordinatoren beschreven. In hoofdstuk 3 volgt een beschrijving van de resultaten van de interviews met de bovenschools directeuren van de betrokken besturen. De informatie uit het interview met de PA is deels verwerkt in hoofdstuk 2 als aanvulling op de informatie van de coordinatoren. In hoofdstuk 4 wordt de stand van zaken ten aanzien van de academische basisschool op de PA geschetst. In het laatste hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten per randvoorwaarde samengevat.

Hoofdstuk 2 Resultaten interviews met coördinatoren

2.1 Stand van zaken

In het interview met de coördinatoren is als eerste gevraagd welke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden op het terrein van de academische basisschool. Uit de antwoorden van de coördinatoren bleek dat er veel heeft plaatsgevonden op de scholen. De meeste coördinatoren hebben uitgebreid verteld over de onderzoeken die op de school zijn uitgevoerd. Hieronder worden de antwoorden kort samengevat. Meer inhoudelijke informatie over de onderzoeken staan in de bundel met korte samenvattingen van onderzoeken die binnen de academische basisscholen zijn uitgevoerd, samengesteld door het UOCG.

Op het gebied van *onderzoek* wordt op 8 van de 9 scholen door leerkrachten onderzoek gedaan. Vier scholen geven expliciet aan dat de leerkrachten in koppels of groepjes onderzoek doen. Op één school is in het schooljaar 2008/2009 niet door leerkrachten onderzoek gedaan. Wel hebben alle leerkrachten, die nog niet geschoold waren in onderzoeksvaardigheden hiervoor een workshop gevolgd. Deze school is wel van plan om volgend schooljaar weer onderzoek te laten doen door leerkrachten. De school gaat één leerkracht als trekker onderzoek aanwijzen, deze persoon krijgt hiervoor ook formatie. Twee scholen noemen bij deze vraag dat er in het schooljaar 2008/2009 expliciet aandacht is geweest voor het verspreiden van onderzoeksresultaten.

Als het gaat om *opleiden in de school* geven zeven scholen aan dat er onderzoek is gedaan door studenten. Twee scholen antwoorden dat er op dit gebied weinig nieuwe ontwikkelingen hebben plaatsgevonden, één van deze scholen geeft wel aan dat er binnen het team wel aandacht is besteed aan coachingsvaardigheden. Vier scholen noemen dat er scholing heeft plaatsgevonden op het gebied van opleiden, bijvoorbeeld in de vorm van de coachcursus, de coach+-cursus en de oplis+-cursus. Op één school zijn in het afgelopen schooljaar twee nieuwe opleiders-in-de-school (oplisser) opgeleid. Eén school krijgt weinig bezoek van de stagebegeleider van de PA, de oplisser verzorgt zelf de begeleiding van de studenten. De PA geeft aan dat de werkwijze rond stagebegeleiding in overleg met de basisscholen wordt vastgesteld.

Uit het interview met de PA komt naar voren dat de PA in het schooljaar 2008/2009 verschillende scholing heeft verzorgd voor leerkrachten op de academische basisscholen; de coachcursus, twee soorten coach+-cursussen (één over het opleiden, begeleiden en beoordelen van stages en één over het opleiden, begeleiden en beoordelen van onderzoek), de oplis+-cursus en een cursus digitale schoolborden. Binnen deze scholing ligt de focus op de vraag hoe de PA en de basisscholen samen het HBO-niveau kunnen waarborgen, ook wanneer de opleiding voor een groter deel binnen de academische basisschool plaatsvindt. De PA constateert dat op dit gebied verdere ontwikkeling noodzakelijk is, mede omdat het voor leerkrachten soms lastig is om goed beeld te krijgen wat de kwalificaties in de praktijk precies inhouden.

Uit de interviews met de coördinatoren blijkt verder dat de scholen in het schooljaar 2008/2009 verder gewerkt hebben aan hun *ontwikkelthema*. Uit de antwoorden blijkt dat het ontwikkelthema en onderzoek binnen de academische basisscholen duidelijk met elkaar verbonden zijn. Vijf

coördinatoren noemen dat alle onderzoeksvragen, die zijn onderzocht, gekoppeld waren aan het ontwikkelthema. Eén coördinator beschrijft dat de school het ontwikkelthema nader heeft uitgewerkt in een aantal onderdelen, waaraan in het afgelopen schooljaar aandacht is besteed. Een andere school geeft aan dat er binnen het thema nieuwe speerpunten zijn benoemd. Een derde school geeft aan dat in relatie tot het ontwikkelthema inclusief onderwijs ervoor gekozen is om een onderwijsassistent in te zetten, zodat passend onderwijs voor alle leerlingen beter gerealiseerd kan worden.

2.2 Kenniscentrum en leergemeenschap

Kenniscentrum

Eén van de uitgangspunten bij de ontwikkeling van academische basisscholen is dat deze basisscholen en rol krijgen als kenniscentrum. Aan de coördinatoren is gevraagd hoe ze deze rol het liefst zouden vormgeven. Uit de antwoorden blijkt dat er verschillende ideeën bestaan over de vormgeving van deze rol. Eén school vindt dat de coördinatiegroep hier leidend in moet zijn. De coördinator van deze school beschrijft dat een leerkracht is opgeleid om studenten in de praktijk te beoordelen. Deze specifieke expertise zou een plek kunnen krijgen binnen een kenniscentrum. Een andere school noemt de website als belangrijk middel voor kennisverspreiding. De website zou dan duidelijke informatie moeten bevatten over de plannen van de academische basisscholen en over de onderzoeken die zijn uitgevoerd. De coördinator van deze school geeft aan dat het van groot belang is dat scholen op de hoogte zijn van elkaars expertise, maar signaleert tegelijk dat het teamleden vaak aan tijd ontbreekt om zich te verdiepen in ontwikkelingen op andere scholen. Het ontwikkelen van netwerken kan een goede manier zijn om kennis met elkaar te delen. Een andere coördinator beschrijft als ideale vormgeving van kenniscentrum één centrale plek binnen het bestuur van waaruit onderzoek en stage wordt geïnitieerd, voorbereid en begeleid, zodat de scholen wel de lusten hebben van studenten en onderzoek, maar veel minder de lasten. Op een andere academische basisschool binnen de pilot wil men graag een kenniskring opstarten met onderzoekende leerkrachten, onderzoekende studenten, de onderzoekscoördinator, de oplisser en een aantal coaches, die jaarlijks of tweejaarlijks wisselt van samenstelling. Optimaal zou zijn wanneer de begeleider van het UOCG ook deel zou uitmaken van deze kenniskring. De vormgeving van deze kenniskring stimuleert het uitwisselen van expertise en ervaringen binnen de school. Ook een andere school noemt bij de ontwikkeling van kenniscentrum in eerste instantie het informeren van het team binnen de school.

Bovenschools zou het ook mogelijk moeten zijn dat andere basisscholen onderzoekende leerkrachten van de academische basisscholen kunnen inhuren om op de betreffende school onderzoek te doen, zo wordt door twee coördinatoren beschreven. Eveneens twee coördinatoren noemen als rol van het kenniscentrum het delen van expertise, waarbij andere basisscholen op schoolbezoek komen bij een academische basisschool.

Bij de beantwoording van een vraag over het waarborgen van de relatie tussen onderwijsontwikkeling en onderzoek schetst een coördinator de mogelijkheid dat de PA een kenniscentrum vormgeeft door alle onderzoeken en projecten van studenten te rubriceren in thema's, zoals taal, rekenen etcetera en deze bijvoorbeeld op een website toegankelijk te maken voor scholen. Vanuit de PA zou dan ook gekeken kunnen worden op welk thema nog weinig onderzoek is gedaan en het initiatief genomen kunnen worden om op dit thema onderzoek te doen.

Op de vraag welke rol het bestuur moet spelen bij de ontwikkeling van kenniscentrum, antwoorden vijf coördinatoren dat het bestuur faciliterend moet zijn. Er moet extra geld beschikbaar zijn om te kunnen ontwikkelen tot academische basisschool en om in staat te zijn te ontwikkelde kennis met andere scholen te delen. Het bestuur moet visie hebben (1 school), of in ieder geval de visie van de academische basisscholen delen (1 school). Daarnaast wordt genoemd dat het bestuur motiverend en ondersteunend moet zijn (2 scholen). Twee scholen geven aan dat het bestuur zelf ook een actieve rol kan spelen in kennisdeling door in hun contacten met scholen relevante ontwikkelingen binnen andere scholen te noemen en ontwikkelingen op verschillende scholen met elkaar te verbinden.

Aan de coördinatoren is ook gevraagd in hoeverre de ontwikkeling tot kenniscentrum tot nu toe al overeenkomt met hun ideaalbeeld, uitgedrukt in een rapportcijfer. De meningen zijn hierover verdeeld. Eén coördinator beoordeelt de huidige vormgeving van het kenniscentrum met een 2, terwijl een andere coördinator de realiteit waardeert met een 8. De zes coördinatoren die een cijfer hebben gegeven, waarderen de huidige vormgeving van de rol als kenniscentrum gemiddeld met 5,8. De coördinatoren die een hoog cijfer hebben gegeven, merken in hun toelichting wel op dat het hoge cijfer betrekking heeft om de interne communicatie, maar dat de rol naar buiten toe nog niet echt vorm heeft gekregen. Eén coördinator verwijst in dit verband naar het document over visie en borging dat binnen de coördinatiegroep is geschreven.

Leergemeenschap

Het volgende thema waarover vragen zijn gesteld, betreft de ontwikkeling tot leergemeenschap. Aan de coördinatoren is gevraagd wat ze onder een leergemeenschap verstaan, in hoeverre hun school al een leergemeenschap vormt en of de ontwikkeling tot academische basisschool hieraan heeft bijgedragen. Alle coördinatoren geven aan dat de essentie van een leergemeenschap voor hen het leren van elkaar is. Hierbij wordt aangevuld dat het leren van elkaar breed wordt opgevat, ook leerlingen (2 keer genoemd) en ouders (1 keer genoemd) kunnen hierbij worden betrokken. Vier coördinatoren vullen aan dat in ontwikkeling blijven, blijven leren ook een belangrijk facet is. Dit betekent dat er een goed scholingsaanbod moet zijn, maar ook dat je elkaar informeert over onderzoeksresultaten, literatuur leest, kritisch bent op het onderwijs dat je biedt en op basis van een kritische analyse leerpunten formuleert en samen kennis ontwikkelt. Eén coördinator vindt dat een leergemeenschap breed moet worden vormgegeven, niet alleen binnen de muren van de school. Binnen de leergemeenschap moet ook geleerd worden van externe deskundigen, bijvoorbeeld mensen vanuit de PA, maar ook mensen van informatica-opleidingen kunnen onderdeel zijn van de leergemeenschap.

De coördinatoren zijn redelijk positief over de ontwikkeling tot leergemeenschap op hun school. Op de vraag in hoeverre hun school al een leergemeenschap is wordt gemiddeld 7,2 (6 scholen) gescoord met een minimum van 6 en een maximum van 8. De coördinator die de leergemeenschap op de school met een 6 heeft beoordeeld geeft aan dat dit samenhangt met de ambitie op dit gebied. De school heeft een duidelijke ontwikkeling op dit gebied doorgemaakt en leerkrachten hebben een open houding ontwikkeld, maar deze coördinator wil graag ook meer externe deskundigen betrekken bij de leergemeenschap en deze ambitie is nog niet bereikt. Een andere coördinator illustreert de positieve beoordeling door uit te leggen dat het van elkaar leren verweven zit in de structuur van de school. Door te werken met bouwcoördinatoren, die in het overleg per bouw gericht zijn op de

inhoud en het behoud van kennis, wordt inhoudelijke discussie en informatie-uitwisseling gestimuleerd.

De coördinatoren zijn allemaal van mening dat het deelnemen aan de dieptepilot en daarmee de ontwikkeling tot academische basisschool een impuls heeft geboden aan het vormen van leergemeenschappen. Het ontwikkelen van de onderzoekende houding en de samenwerking met partners waardoor kennis van buitenaf in de school kwam, worden in de toelichting als stimulerende aspecten genoemd.

2.3 Rol bestuur en bestuurlijk personeelsbeleid

De coördinatoren vinden het allemaal uitermate belangrijk dat het bestuur betrokken is bij de academische basisschool. Zes coördinatoren hebben dit uitgedrukt in een cijfer, gemiddeld beoordelen ze het belang met een 9,1 (6 beoordelingen). Drie coördinatoren beoordelen het belang van betrokkenheid met een 10 en lichten hierbij toe dat het zonder deze betrokkenheid niet kan en dat betrokkenheid een voorwaarde is. Eén coördinator geeft twee beoordelingen. Aan de ene kant vindt deze coördinator het uitermate belangrijk dat het bestuur achter de visie van de academische basisschool staat en faciliteert (beoordeling: 10), aan de andere kant moet het bestuur zich terughoudend opstellen en vertrouwen hebben in wat er in de praktijk op de school gebeurt (beoordeling: 5).

Op de vraag wat de academische basisschool nodig heeft van het bestuur antwoorden vijf coördinatoren dat het bestuur moet faciliteren, twee coördinatoren dat het bestuur de academische basisschool moet opnemen in het beleid en zeven coördinatoren dat het bestuur achter de ontwikkeling moet staan, de visie moet delen en de school moet steunen in deze ontwikkeling. Eén coördinator merkt hierbij op dat het nog lastig is om precies aan te geven wat de school nodig heeft van het bestuur, omdat de school nog volop in ontwikkeling is tot academische basisschool.

Op de vraag hoe het bestuur de academische basisschool het beste kan verwerken in het personeelsbeleid, geven de coördinatoren aan dat de academische basisschool in het beleid van werving en selectie verwerkt zou moeten worden. Vier coördinatoren beschrijven dat niet elke leerkracht affiniteit heeft met de academische basisschool. Het beleid van het bestuur zou het mogelijk moeten maken om nieuwe leerkrachten aan te nemen die deze affiniteit wel hebben en om leerkrachten die al op een academische basisschool werken maar niets te voelen voor deze ontwikkeling te stimuleren om een baan op een andere school te zoeken. Eén coördinator antwoordt op deze vraag dat er op bestuurlijk niveau wel IPB-beleid wordt geformuleerd, maar dat hierbij minmaal aandacht is voor de academische basisschool. Een coördinator noemt ook scholing als belangrijk aspect dat in bestuurlijk personeelsbeleid moet worden meegenomen. Tot slot noemt één coördinator dat een academische basisschool ook externe expertise nodig heeft, bijvoorbeeld van de universiteit. Dit zou ook in het beleid van het bestuur meegenomen moeten worden.

De coördinatoren oordelen niet positief over het bestuurlijk personeelsbeleid ten aanzien van de academische basisschool. Op de vraag in hoeverre de wensen omtrent bestuurlijk personeelsbeleid al werkelijkheid zijn, wordt gemiddeld 4,8 gescoord (6 beoordelingen). De laagste beoordeling is 1, de hoogte 7. De coördinator die deze laatste beoordeling geeft, licht hierbij toe dat het bestuur wel serieus meedenkt op het gebied van personeelsbeleid. Opmerkingen bij de lage beoordelingen zijn:

we merken er weinig van; is nog niet beschreven; het bestuur wil wel, maar we merken er weinig van; het is in de praktijk ook lastig te realiseren.

2.4 Partners

Het volgende thema dat in het interview aan de orde kwam, was de samenwerking met partners binnen de academische basisschool. Aan de coördinatoren is gevraagd te beoordelen hoe belangrijk de verschillende partners zijn en wat de academische basisschool van deze partners nodig heeft. In onderstaande tabel staat per externe partner de gemiddelde beoordeling van het belang en daarachter de minimum en de maximum score (range).

<i>Externe partners</i>	gemiddelde	range
Collega's andere academische basisscholen	8.3	6-10
Stagebegeleider PA	7.3	4-9
Studieloopbaanbegeleider PA	6.0	3-8
Begeleider onderzoek PA	8.0	6-10
Academische student 1ste jaars	7.5 (n=6)	5-9
Academische student 2de jaars	7.5 (n=6)	5-9
Academische student 3de jaars	8.0 (n=6)	7-9
Academische student 4de jaars	8.3 (n=6)	7-9
De onderwijsbegeleider (extern)	6.4	4.5-8
Begeleider onderzoekinstelling (UOCG)	8.3 (n=6)	7-10
Opleider onderzoekinstelling (UOCG)	8.3	6-10
Externe onderzoeker	6.8 (n=5)	4-9

De collega's van andere academische basisscholen worden door de coördinatoren belangrijk gevonden (gemiddeld 8.3). Vijf coördinatoren vinden dat kennisdeling een belangrijke rol is, bijvoorbeeld in de vorm van intervisie. Twee coördinatoren noemen het uitwisselen van informatie als belangrijke bijdrage van partners, niet alleen op het gebied van kennis maar ook over de vormgeving van de academische basisschool. De genoemde coördinatoren vinden contact tussen leerkrachten van verschillende academische basisscholen belangrijk. Een aantal van hen geeft hierbij aan dat dit nog niet goed werkt in de praktijk. Eén coördinator suggereert dat het UOCG hierin wellicht een rol zou kunnen spelen. Een andere coördinator doet de suggestie om dit te organiseren rond onderzoeksthema's of rond het ontwikkelthema van de school. Eén coördinator is van mening dat uitwisseling met collega's voornamelijk binnen het coördinatorenoverleg moet plaatsvinden, hetgeen nu ook al het geval is.

De stagebegeleider van de PA wordt iets minder belangrijk gevonden (gemiddeld 7.3). Twee coördinatoren lichten hierbij toe dat de school prima in staat is om zelf de studenten te begeleiden, maar dat de stagebegeleider wel belangrijk is wanneer de stage niet goed verloopt. Verder is de stagebegeleider belangrijk voor de beoordeling van de student (één keer gezegd) en om de kwaliteit van de opleiding in de praktijk te waarborgen (één keer gezegd). Twee coördinatoren geven aan dat goede en frequente communicatie nodig is tussen academische basisschool en PA, waarbij één coördinator aanvult dat gelijkwaardigheid de basis moet zijn van overleg.

De studieloopbaanbegeleider van de PA wordt duidelijk minder belangrijk gevonden (gemiddeld 6.0). De coördinatoren antwoorden dat deze functionaris vooral van belang is voor de student en minder voor de academische basisschool.

De coördinatoren vinden de begeleider onderzoek vanuit de PA de belangrijkste partner vanuit de PA (gemiddeld 8.0). Dit betreft een functionaris die specifiek is voor de academische basisschool, aldus de coördinatoren. De begeleider onderzoek van de PA moet de kwaliteit van het onderzoek waarborgen (vier keer genoemd) en tevens de kwaliteit van het onderzoeksproces (2 keer genoemd). Twee coördinatoren geven aan dat de school voor een groot deel de studenten zelf kan begeleiden bij het uitvoeren van onderzoek. Eén coördinator noemt dat de school hierbij gebruik kan maken van documenten van de PA, bijvoorbeeld over de eisen die gesteld worden aan een onderzoeksverslag. Eén coördinator merkt op dat ook in deze samenwerking goed overleg bijzonder belangrijk is.

De academische studenten zijn volgens de coördinatoren ook belangrijk voor een academische basisschool. Drie coördinatoren vinden alle academische studenten even belangrijk, ongeacht het leerjaar waar ze in zitten. Zonder academische studenten kun je geen academische basisschool zijn, zo licht één coördinator toe. Studenten van elk leerjaar zijn van belang om uiteindelijke goede leerkrachten te kunnen opleiden, zo legt een ander uit. De gemiddelde beoordelingen verschillen echter wel. De eerste en tweedejaars worden gemiddeld genomen iets minder belangrijk gevonden (gemiddeld 7.5) dan de derde- (gemiddeld 8.0) en de vierdejaars (gemiddeld 8.3). Uit de uitleg van de coördinatoren blijkt dat de eerste- en tweedejaars nog weinig bijdragen aan de ontwikkeling van de school. De projecten die deze studenten doen, hebben elk jaar hetzelfde thema dat wordt bepaald door de PA. Twee coördinatoren doen de suggestie aan de PA om flexibeler om te gaan met de onderwerpen van de projecten, zodat ook de activiteiten die studenten binnen deze projecten doen kunnen aansluiten bij de behoefte van de school. De onderzoeken van de derdejaars studenten en voornamelijk de LIO-stagiaires worden in overleg met de basisschool ingevuld en sluiten daardoor aan bij het ontwikkelthema van de school. Dit levert een groter rendement voor de basisschool op, waardoor de gemiddelde beoordeling van het belang voor vierdejaars studenten het hoogst is.

Het onderscheid in belang van de academische studenten voor de academische basisscholen wordt onderstreept in het interview met de PA. De vertegenwoordigers van de PA geven aan dat het uitgangspunt van de opleiding is dat in de eerste twee jaren van de opleiding de ontwikkeling van de student de nadruk krijgt. Bij de projecten binnen de academische basisschool staat de leervraag van de student centraal en wordt gekeken waar de student deze vraag het beste kan beantwoorden. De academische studenten kunnen de theorie direct koppelen aan de praktijk, doordat ze hun project uitvoeren op de basisschool. Hun professionele ontwikkeling krijgt hierdoor meer diepgang. In het derde en vierde leerjaar vormt de schoolontwikkeling van de stageschool een belangrijk uitgangspunt.

Het belang van de externe onderwijsbegeleider wordt gemiddeld genomen (6.4) weer minder hoog geacht. Vier coördinatoren lichten toe dat op het gebied van onderwijsontwikkeling de school zelf veel kan doen. Vijf coördinatoren geven aan dat ze een externe onderwijsbegeleider inzetten als er een relevante vraag ligt op dit gebied en als het meerwaarde biedt. Eén coördinator geeft aan dat de externe onderwijsbegeleider een impuls kan geven om activiteiten binnen de school op een hoger niveau te brengen en aan persoonlijke ontwikkeling van leerkrachten.

De begeleider onderzoek van het UOCG wordt gemiddeld van groot belang geacht (8.3) net als de opleider onderzoek (8.3). Vier coördinatoren benoemen dat de begeleider onderzoek een belangrijke rol speelt bij het uitvoeren van kwalitatief goed onderzoek; hij moet een critical friend zijn, hij moet het onderzoeksproces kritisch volgen, hij moet de kwaliteit van het onderzoek waarborgen en hij moet goed begeleiden in het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek. Eén coördinator geeft aan dat de school dit wellicht ook zelf zou kunnen. Vier coördinatoren zijn van mening dat de invulling van de begeleiding beter zou kunnen; twee geven aan weinig begeleiding te hebben gehad en één geeft aan dat de invulling van de begeleiding persoonsafhankelijk was.

De opleider onderzoek moet leerkrachten een goede cursus bieden in het doen van onderzoek (2 keer genoemd) en handvatten bieden hiervoor (2 keer genoemd). Ook de opleider onderzoek moet een critical friend zijn, volgens één van de coördinatoren.

De coördinatoren vinden de externe onderzoeker één van de minder belangrijke partners (gemiddeld 6.8). Twee coördinatoren vinden onderzoek belangrijk; om nieuwe kennis op te doen en te stimuleren (1 keer genoemd) en om ervoor te zorgen dat er samenhang blijft (1 keer genoemd). De andere vijf coördinatoren geven aan onderzoek minder belangrijk te vinden door te noemen dat onderzoek vooral aan het begin van belang is; minder frequent kan plaatsvinden; niet veel meerwaarde heeft; op termijn wellicht overbodig wordt en meer iets is voor het bestuur.

2.5 Relatie tussen de pijlers

In de volgende tabel staat gepresenteerd welk belang coördinatoren van de academische basisscholen hechten aan de drie pijlers opleiden in de school, onderwijsontwikkeling en onderzoek.

<i>Pijler</i>	Gemiddelde beoordeling	Range
Opleiden in de school	9.1	8-10
Onderwijsontwikkeling	9.3	8-10
Onderzoek	8.5	6.5-10

Gemiddeld genomen vinden de coördinatoren onderwijsontwikkeling het belangrijkste, gevolgd door opleiden in de school. Onderzoek wordt gemiddeld het minst belangrijk gevonden.

Op vier scholen worden alle drie pijlers even hoog beoordeeld. Uit de toelichting blijkt dat deze scholen vinden dat de drie pijlers met elkaar samenhangen en dat het de essentiële onderdelen van een academische basisschool zijn. De pijlers vormen samen een cirkel: opleiden, onderwijsontwikkeling en onderzoek beïnvloeden elkaar.

Eén school vindt onderwijsontwikkeling het belangrijkste (9) en onderzoek het minst belangrijk (7). Op deze school wordt ontwikkeling cruciaal geacht, een doorgaand proces. Opleiden in de school brengt beweging in de organisatie en stimuleert het team om kennis over te dragen. In de optiek van deze school moet onderzoek geen doel op zich zijn, maar goede ontwikkeling ondersteunen.

Twee scholen vinden opleiden en onderwijsontwikkeling even belangrijk, maar onderzoek minder belangrijk. Deze twee scholen geven aan dat opleiden in de school is van belang om goede leerkrachten te krijgen en onderwijsontwikkeling moet gezien alle ontwikkelingen in de maatschappij. Deze beide aspecten moeten binnen een basisschool plaatsvinden ook als je geen

academische basisschool bent. Onderzoek is de toevoeging binnen de academische basisschool. Eén van de scholen signaleert hierbij dat niet alle leerkrachten de competenties hebben om onderzoek te doen.

Bij de laatste drie vragen is ingegaan op de relatie tussen de pijlers. Per set van twee pijlers is gevraagd hoe op de school relatie gelegd wordt tussen de twee pijlers, hoe belangrijk de coördinator deze relatie vindt en wat nodig is om deze relatie te waarborgen.

Als eerste zijn de vragen gesteld over de relatie tussen opleiden in de school en onderwijsontwikkeling. De coördinatoren vinden deze relatie belangrijk (gemiddeld 8.1, vijf beoordelingen). Twee coördinatoren verwijzen in hun antwoord op de vraag "Hoe wordt op uw school de relatie gelegd tussen opleiden en ontwikkeling?" naar het feit dat de samenhang tussen de drie pijlers het essentiële kenmerk van een academische basisschool is. Drie coördinatoren geven aan dat deze relatie zit in het onderzoek dat studenten doen op het gebied van het ontwikkelthema van de school. De ontwikkelopdrachten die studenten doen zijn gekoppeld aan onderwijsontwikkeling. Daarnaast leren de studenten tijdens hun periode op de academische basisschool over de ontwikkelingen van deze school (1 keer genoemd) en werken ze samen met leerkrachten aan onderwijsontwikkeling (2 keer genoemd). Tot slot vormt de bij- en nascholing van leerkrachten op het gebied van opleiden in de school een impuls voor de relatie tussen de beide pijlers.

Wat de coördinatoren denken nodig te hebben om de relatie tussen opleiden in de school en onderwijsontwikkeling te waarborgen staat in de volgende tabel. De coördinatoren konden bij deze vraag kiezen uit de antwoordcategorieën + (ja), +/- (een beetje) en -(nee).

<i>Relatie opleiden en ontwikkeling</i>	+	+/-	-
Scholing	7		
Begeleiding - intern	7		
Begeleiding - extern	4	3	
Overleg - intern	7		
Overleg - extern	5	2	
Samenwerking met externen	5	1	1
Draagvlak in het team	7		
Gericht taakbeleid	7		
Vastleggen in schoolbeleid	7		
Anders, namelijk...	3		

Alle coördinatoren geven aan dat voor het waarborgen van de relatie tussen opleiden en onderwijsontwikkeling scholing, interne begeleiding, intern overleg, draagvlak in het team, gericht taakbeleid en het vastleggen van de relatie in schoolbeleid nodig zijn. De externe aspecten, zoals externe begeleiding (3), extern overleg (2) en samenwerking met externen (2), worden door een aantal coördinatoren iets minder belangrijk gevonden. Uit de toelichting blijkt dat aspecten die belangrijk zijn, soms nog in ontwikkeling zijn.

Bij anders geeft één coördinator de samenwerking met de school waarmee ze eerder een joint venture waren nodig te hebben. Een andere coördinator noemt bij anders dat het van belang is dat er binnen de school open wordt samengewerkt op basis van vertrouwen.

Eén coördinator noemt het noodzakelijk dat er gewerkt wordt aan een win-win-situatie voor alle betrokken partijen.

Ten tweede is de relatie tussen opleiden in de school en onderzoek besproken. Vier coördinatoren hebben het belang van deze relatie uitgedrukt in het gemiddelde cijfer 8.8. Dit cijfer geeft aan dat de coördinatoren deze relatie bijzonder belangrijk vinden. Eén coördinator illustreert het belang door te zeggen dat deze relatie cruciaal is voor het opleiden van kritische leerkrachten.

Vier coördinatoren geven concreet aan hoe ze de relatie vormgeven; één doet dit door als school onderzoeksvragen te bedenken waarop studenten inschrijven, een ander doet dit door alleen nog academische studenten op te leiden, een derde doet het door met de student te overleggen over onderzoeksvragen en de vierde geeft aan dat scholing hierbij heel belangrijk is om leerkrachten het nut van de onderzoekende houding te laten ervaren. Deze laatste coördinator beschouwt opleiden in de school breder dan alleen het opleiden van studenten. Drie coördinatoren herhalen hun antwoord op de vraag naar de relatie tussen opleiden en onderwijsontwikkeling. In onderstaande tabel staat hoeveel coördinatoren voorgelegde aspecten van belang vinden om de relatie tussen opleiden in de school en onderzoek te waarborgen. De coördinatoren konden ook bij deze vraag kiezen uit de antwoordcategorieën + (ja), +/- (een beetje) en -(nee).

<i>Relatie opleiden en onderzoek</i>	+	+/-	-
Scholing	6	1	
Begeleiding - intern	7		
Begeleiding - extern	6	1	
Overleg - intern	7		
Overleg - extern	6	1	
Samenwerking met externen	6	1	
Draagvlak in het team	6	1	
Gericht taakbeleid	7		
Vastleggen in schoolbeleid	7		
Anders, namelijk...	3		

Als het gaat om het waarborgen van de relatie tussen opleiden en onderzoek geven alle coördinatoren dat interne begeleiding, intern overleg, gericht taakbeleid en het vastleggen van de relatie in schoolbeleid nodig zijn. Steeds één coördinator vindt scholing, externe begeleiding, extern overleg, samenwerking met externen en draagvlak binnen het team iets minder noodzakelijk. Eén coördinator merkt op dat begeleiding door externen in sommige gevallen nodig is. Eveneens één coördinator geeft aan dat het extern overleg en de externe samenwerking binnen de pilot erg belangrijk is, maar dat dit nog beter kan. Deze coördinator merkt bij taakbeleid op dat in dit beleid voorzien moet zijn in spreiding om piekbelasting te voorkomen. Bij anders wordt opnieuw het streven naar win-win genoemd en de samenwerking tussen de scholen die in de eerste fase een joint-venture vormden. Daarnaast wordt bij anders nog genoemd dat op bestuursniveau een statuut moet komen waarin facilitering en afspraken zijn vastgelegd.

Vijf coördinatoren hebben het belang van de relatie tussen onderwijsontwikkeling en onderzoek uitgedrukt in een cijfer, gemiddelde lag de beoordeling van het belang op 8.4. De coördinatoren geven aan dat bij het beantwoorden van eerdere vragen al is aangegeven dat onderzoek en ontwikkeling binnen een academische basisschool nauw verbonden zijn. Eén coördinator geeft aan

dat de onderzoeksthema's gerelateerd zijn aan het ontwikkelthema, een ander antwoordt dat er een wisselwerking plaatsvindt tussen onderzoek en ontwikkeling. De coördinatoren konden ook bij deze vraag kiezen uit de antwoordcategorieën + (ja), +/- (een beetje) en -(nee).

<i>Relatie ontwikkeling en onderzoek</i>	+	+/-	-
Scholing	7		
Begeleiding - intern	6	1	
Begeleiding - extern	6	1	
Overleg - intern	6	1	
Overleg - extern	4	3	
Samenwerking met externen	6	1	
Draagvlak in het team	6	1	
Gericht taakbeleid	7		
Vastleggen in schoolbeleid	7		
Anders, namelijk....	-		

Uit de tabel met de beoordeling van het belang van verschillende relevante aspecten voor het waarborgen van de relatie tussen onderwijsontwikkeling en onderzoek blijkt dat drie aspecten door alle zeven coördinatoren van groot belang worden geacht. Het betreft scholing, gericht taakbeleid en het vastleggen in schoolbeleid. Opvallend is dat drie coördinatoren extern overleg niet zo belangrijk vinden om deze relatie te waarborgen. Ook bij deze relatie geeft een coördinator aan dat win-win van belang is. Verder zijn er weinig aanvullende opmerkingen gemaakt bij deze vraag.

Hoofdstuk 3 Resultaten interviews besturen

In dit hoofdstuk worden de resultaten beschreven van het onderzoek onder de bovenschools directeurs van de vier besturen, die betrokken zijn bij de dieptepilot academische basisschool” Groningen, Scheemda, Veendam en Tynaarlo. De beschrijving van de resultaten vindt plaats aan de hand van drie hoofdthema’s: de visie en ambitie van het bestuur, de rol van het bestuur en personeelsbeleid.

3.1 Visie en ambities

In de interviews met de bovenschools bestuurders is als eerste gevraagd wat voor het bestuur de reden was om mee te draaien in de dieptepilot academische basisschool. Twee bestuurders geven aan dat er binnen het bestuur al aandacht was voor opleiden in de school. De dieptepilot bood te kans om deze ontwikkeling een impuls te geven en verder te verdiepen. Daarnaast blijkt praktijkgericht onderzoek een reden te zijn geweest. Zo noemt één bestuurder het ontwikkelen van een onderzoekende houding als een reden. Drie bestuurders noemen als reden dat de academische basisschool de mogelijkheid biedt om te onderzoeken wat de effecten zijn van beleid in de praktijk van het onderwijs. In aanvulling hierop wordt genoemd dat het ontwikkelen van een onderzoekende houding een impuls geeft aan de kwaliteit van het onderwijs, dat het een pre is dat leerkrachten leren reflecteren op het wel of niet behalen van doelen en dat het doen van praktijkgericht onderzoek een extra dimensie geeft aan het leerkrachtvak.

De besturen hechten groot belang aan de aanwezigheid van academische basisscholen binnen hun bestuur, dit is uitgedrukt in een gemiddeld cijfer van 7,6. De meerwaarde zit volgens de bestuurders in dat het opleiden van studenten meer in de praktijk plaatsvindt (2 keer genoemd) waardoor de samenwerking met de PA intensiever is (1 keer genoemd), in het ontwikkelen van de onderzoekende houding (3 keer genoemd) waarbij de ontwikkeling aansluit bij de ontwikkeling in het HBO dat onderzoek een steeds belangrijke rol speelt (1 keer genoemd) en in de impuls die het biedt aan de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs (2 keer genoemd). Verder wordt nog genoemd dat de koppeling tussen opleiden, ontwikkeling en onderzoek een meerwaarde is, evenals de mogelijkheden die de academische basisschool biedt om te differentiëren in het takenpakket van leerkrachten. Tot slot wordt nog als meerwaarde genoemd dat de academische basisschool een impuls geeft aan de ontwikkeling tot een lerende organisatie.

De ambitie van de schoolbesturen ten aanzien van academische basisscholen is bij alle 4 besturen nog niet uitgekristalliseerd. Eén bestuurder geeft aan na de pilot, wanneer zicht is op de meerwaarde van de academische basisschool, ambities te zullen formuleren. Binnen dit bestuur is opleiden in de school wel al een speerpunt. Ook twee andere besturen nemen opleiden in de school als basis. Vooralsnog zullen binnen het ene bestuur alleen de pilotscholen het stukje academische basisschool ook uitvoeren. Afhankelijk van ontwikkelingen op dit gebied volgen in de toekomst wellicht ook andere scholen. Binnen het andere bestuur zal komend schooljaar op bestuursniveau een gezamenlijke visie op opleiden in de school worden ontwikkeld, waarin ook de academische basisschool wordt meegenomen. De bovenschools directeur van dit bestuur verwacht wel dat meer scholen zich tot academische basisschool zullen ontwikkelen. Verder heeft het bestuur de ambitie

om de expertise die binnen de academische basisscholen wordt ontwikkeld breder te benutten. Het bestuur wil dit gaan organiseren, ook in relatie tot de lerende organisatie. Ook het vierde bestuur wil organiseren dat de academische basisschool in een bredere context wordt benut. Het bestuur is bezig met het schrijven van strategisch beleid waarvan academische basisscholen en leergemeenschappen onderdeel vormen. Het bestuur ambieert dat meer basisscholen binnen het bestuur academische basisschool worden en dat in de toekomst alle leerkrachten een onderzoekende houding hebben.

De academische basisschool onderscheidt zich volgens drie van de vier bestuurders van een reguliere basisschool door de aandacht voor onderzoek, twee bestuurders noemen het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek en één bestuurder de onderzoekende houding. Doordat leerkrachten een onderzoekende houding hebben, krijgen ze meer zicht op ontwikkelpunten in hun onderwijs. Twee bestuurders noemen als onderscheid dat de studenten op een academische basisschool ook onderzoek doen waar de school iets aan heeft. Met andere woorden de academische basisschool heeft een voorsprong door de koppeling tussen opleiden en onderzoek en tussen onderwijsontwikkeling en onderzoek. Eén bestuurder geeft aan dat binnen de academische basisschool een geheel gemaakt wordt van alle ontwikkelingen die binnen een school spelen. Als laatste onderscheid wordt genoemd dat op academische basisscholen studenten meer aanwezig zijn met als consequentie dat de school meer invloed heeft op het curriculum van de PA.

Alle vier bestuurders vinden de drie pijlers van de academische basisschool erg belangrijk, hetgeen geïllustreerd wordt met een gemiddeld cijfer van 8,6. Ze maken geen onderscheid tussen het belang van de pijlers, al geeft één bovenschools bestuurder wel aan dat opleiden in de school de basis is. Volgens de bestuurders biedt juist de samenhang tussen de pijlers de grotere meerwaarde, versterken de pijlers elkaar en vormen ze gezamenlijk de basis van de academische basisschool. Eén bestuurder geeft aan dat er binnen het bestuur wellicht meer aandacht moet zijn voor de relatie tussen opleiden in de school en schoolontwikkeling.

Op de vraag welke schoolkenmerken van belang zijn om te kunnen ontwikkelen tot academische basisschool, noemen drie bestuurders openheid als belangrijk aspect. Eén bestuurder vult hierbij aan dat het team open moet staan voor ontwikkelingen en twee bestuurders geven hierbij aan dat het team bereid moet zijn om een onderzoekende houding te ontwikkelen. Twee bovenschools directeuren geven aan dat het van belang is dat de directeur van de betreffende school de waarde moet inzien van de academische basisschool, hetgeen inhoudt dat de directeur affiniteit heeft met onderzoek (1 keer genoemd) en een wetenschappelijke inslag heeft (1 keer genoemd). Eén bestuurder geeft aan dat de school een duidelijke, gezamenlijke lijn uitzet vanuit een visie, gedragen door het hele team. Een andere bestuurder geeft aan dat opleiden in de school goed geregeld moet zijn zowel ten aanzien van beschikbare tijd als ten aanzien van draagvlak binnen het team. Een derde bestuurder onderstreept dit belang door aan te geven dat de school eerst het keurmerk voor opleiden in de school moet hebben.

3.2 Rol van het bestuur

Alle vier bestuurders vinden dat het bestuur faciliterend en motiverend/ondersteunend moet zijn en inhoudelijke input moet leveren vanuit strategisch beleid. Dit houdt onder andere in dat het bestuur moet meedenken over de ontwikkelingen binnen de academische basisschool, maar ook voor

samenhang tussen de verschillende academische basisscholen moet zorgen en kennisuitwisseling moet stimuleren. Het bestuur moet een visie hebben op de academische basisschool en in haar beleid de academische basisschool verbinden met andere thema's op het gebied van onderwijsontwikkeling. Daarnaast speelt het bestuur ook een rol in de samenwerking met de PA. De bestuurders geven aan dat voornamelijk de stimulerende/ondersteunende rol al goed vervuld wordt. Drie bestuurders geven aan dat het beleid nog in ontwikkeling is. Twee van deze drie bestuurders noemen dat er nog geen beleid op bestuursniveau op papier staat, maar dat er vanuit de pilot wel documenten beschikbaar zijn over visie en borging. Een andere bestuurder geeft aan dat hij op dit gebied meer verwacht had vanuit de pilot. Eén bestuurder geeft aan dat de academische basisschool is opgenomen in het meerjaren strategisch beleidsplan en ook terugkomt in deelbeleidsplannen, bijvoorbeeld kwaliteitsbeleid, personeelsbeleid en onderwijsinhoudelijk beleid.

Twee bestuurders geven aan dat in het bestuursbeleid de academische basisschool verbonden moet worden aan andere beleidspeerpunten. Als voorbeelden worden opbrengstgericht werken, zwakke scholen, duurzaam leren en passend onderwijs genoemd.

Op het gebied van faciliteren van de academische basisschool is gevraagd in hoeverre is het bestuur bereid om budget vrij te maken voor academische basisscholen, bijvoorbeeld voor een LIO-vergoeding, extra reiskostenvergoeding, aanschaf van extra materialen, aanvullende scholing van het personeel, verspreiden van opgedane kennis, faciliteren onderzoekende leerkrachten en extra taken van de oplettende. De besturen geven aan dat de financiering van de academische basisscholen tot nu toe grotendeels uit de subsidie kon worden bekostigd. Alle vier bovenschools directeuren geven aan dat ze in principe bereid zijn om voor alle voorgelegde onderdelen geld vrij te maken. Twee bestuurders merken hierbij op dat ze geld beschikbaar stellen op basis van plannen van de scholen. Wanneer het verzoek om financiering goed beargumenteerd is, stelt het bestuur in principe geld beschikbaar. Eén bovenschools directeur geeft aan dat het bestuur gekozen heeft voor de ontwikkeling van academische basisscholen en daar dan ook geld voor over moet hebben. Het budget van de besturen is echter niet ongelimiteerd, dus moet steeds een zorgvuldige afweging gemaakt worden waar geld aan wordt besteed. Aanvullende financiering vanuit het ministerie is nodig onder andere voor scholing (2 keer genoemd). Eén bestuurder noemt als aandachtspunt voor de toekomst dat de partners binnen de pilot de bekostiging van de academische basisscholen nog eens onder de loep moeten nemen. Wanneer basisscholen een groter deel van de opleiding verzorgen, is het wellicht ook mogelijk om de academische basisscholen een deel van het budget van de PA te geven.

De besturen vinden het heel belangrijk dat de academische basisscholen een rol als kenniscentrum vervullen, drie besturen hebben dit geïllustreerd met het gemiddelde cijfer van 8,5. Er moet kennisdeling plaatsvinden (1 keer genoemd), andere scholen moeten op de hoogte zijn van onderzoek dat is uitgevoerd (2 keer genoemd). De directeuren geven aan dat deze rol nog niet echt gerealiseerd wordt. Alle vier besturen zien hierbij een duidelijke rol weggelegd voor het bestuur, het bestuur moet het initiatief (1 keer genoemd) nemen of een regierol hebben (2 keer genoemd) of kaderstellend en faciliterend zijn (1 keer genoemd). Ook de rol van het bestuur binnen de ontwikkeling van een kenniscentrum moet nog ingevuld worden. Eén bovenschools directeur ziet hierin een rol voor het bestuur maar dan in samenwerking met de partners uit de dieptepilot en de PA en het UOCG.

Op de vraag welke partners belangrijk zijn voor de academische basisschool noemen alle vier bestuurders de PA en de universiteit. De PA is cruciaal, hetgeen 2 bestuurders uitdrukken in het cijfer 10. De ontwikkeling tot academische basisschool kan niet zonder de PA, zo is de toelichting. De PA is nodig voor het leveren van studenten en het aanleren van onderzoeksvaardigheden. Het UOCG is nu betrokken bij de scholing van leerkrachten in onderzoeksvaardigheden, dit wordt ook als belangrijk gezien door de bovenschools directeuren (gemiddeld 8,5). Daarnaast waarborgt de betrokkenheid van de universiteit de link tussen theorie en praktijk en de kwaliteit van de onderzoeken die op de academische basisscholen worden uitgevoerd. Drie bestuurders geven aan dat de PA in principe de scholing in onderzoeksvaardigheden zou kunnen verzorgen, maar dat het waarborgen van de kwaliteit van het onderzoek dan wel een aandachtspunt is. Eén van deze bestuurders is van mening dat de universiteit ook dan betrokken moet blijven bij de academische basisschool om de link tussen wetenschap en praktijk te kunnen blijven leggen. Daarnaast wordt als partner genoemd: het ministerie, partners uit de dieptepilot, het bestuur en ouders. Eén bestuurder geeft aan dat er in de toekomst wellicht ook andere partners bij de academische basisschool betrokken zullen zijn, zoals de provincie en gemeentes. Ook deze partners kunnen belang hebben bij de academische basisschool, bijvoorbeeld door het onderzoek wat er op die scholen wordt gedaan of door de impuls die het doen van onderzoek gerelateerd aan onderwijsontwikkeling kan zijn voor de kwaliteit van de school.

Twee bestuurders geven aan dat de rol van het bestuur op het gebied van samenwerking met partners op dit moment vooral vorm krijgt binnen de stuurgroep. Het bestuur moet de samenwerking met partners ondersteunen.

3.3 Personeelsbeleid en competenties

Op de vraag over welke competenties leerkrachten op een academische basisschool moeten bezitten, geven twee bovenschools directeuren aan dat binnen de pilot voor de academische basisschool competentieprofielen voor leerkrachten en directeuren zijn ontwikkeld. De bovenschools directeuren noemen als specifieke competenties voor een leerkracht op een academische basisschool zijn een open houding (1 keer genoemd), kunnen reflecteren (2 keer genoemd) en onderzoekende houding (2 keer genoemd). De open houding betekent dat leerkrachten veiligheid los durven laten en nieuwe dingen durven proberen. Als het gaat om de onderzoekende houding moeten de leerkrachten gemotiveerd zijn om onderzoek te doen, het nut inzien van onderzoek en zelf ervaring hebben met het doen van onderzoek. Om academische studenten te kunnen begeleiden bij het doen van onderzoek, moeten de leerkrachten kritische vragen kunnen stellen.

Ook voor de directeur van een academische basisschool is binnen de dieptepilot een competentieprofiel opgesteld. Drie bovenschools directeuren geven aan dat een directeur van een academische basisschool echt een onderwijskundig leider moet zijn, daarbij geven ze aan dat dit eigenlijk zou moeten gelden voor alle directeuren. Alle vier bestuurders noemen als competentie innovatief zijn en gericht zijn op ontwikkeling. Daarnaast geven alle bovenschools directeuren verder aan dat de directeur enthousiast moeten zijn voor en kennis moet hebben van het doen van onderzoek en een onderzoekende houding moet hebben. Daarnaast wordt nog genoemd het denken in kansen, standvastig zijn en een goed analytisch vermogen.

Als het gaat om personeelsbeleid, geeft één bestuurder aan dat het bestuur de competentieprofielen die zijn ontwikkeld binnen de dieptepilot meeneemt in de competentiecheck die wordt gebruikt in de ontwikkelcyclus van leerkrachten en directeuren. Bij een ander bestuur is een werkgroep IPB ingesteld, die zich bezighoudt met taken en competenties en met werving en selectie. In de praktijk is de intentie om academische studenten aan te nemen op academische basisscholen en leerkrachten die geschoold zijn in onderzoeksvaardigheden te behouden voor de academische basisschool. Twee besturen geven aan dat er ingezet wordt op scholing van huidig personeel, omdat er vanwege krimp in leerlingaantallen voorlopig geen nieuw personeel kan worden aangenomen. Eén bestuur geeft aan plannen te hebben om oplissers een rol te geven bij werving en selectie van nieuw personeel en in de begeleiding van nieuwe leerkrachten en invallers.

Hoofdstuk 4 Resultaten interview PA

4.1 Vormgeving academisch traject binnen de PA

In het interview met de vertegenwoordigers van de PA is besproken in hoeverre de opleiding van academische studenten anders is dan de reguliere opleiding. De PA geeft aan dat de academische student veel meer tijd doorbrengt in de praktijk, waardoor het werkplekleren een enorme stimulans krijgt. De studenten ervaren dat ze echt deel van het team gaan uitmaken en tijdens de stage sneller door de leerlingen als leerkracht worden geaccepteerd. Hun professionele ontwikkeling krijgt meer diepgang omdat hun ervaring op de basisscholen veel langer en intenser is.

De projecten die de eerste en tweedejaars studenten in het academische traject uitvoeren zijn qua onderwerp en verplichte literatuur gelijk aan de projecten van de reguliere studenten. De reguliere studenten voeren de projecten op de PA uit, de academische studenten op de academische basisschool. De academische studenten kunnen hierdoor de theorie direct koppelen aan de praktijk. Daarnaast moet de academische student zijn eigen leeropdracht formuleren, hetgeen een impuls geeft aan de ontwikkeling van de onderzoekende houding. Bij evaluaties geven studenten aan dat hun leren intensiever is vanwege de directe koppeling van theorie aan praktijk.

De oplegger, de PA-docent en de student overleggen minimaal drie keer per project. Verder worden de studenten op de basisschool wekelijks begeleid door de oplegger of coach onderzoek. Doordat meerdere studenten op één basisschool hun project uitvoeren, fungeren ze als elkaars 'kritische vriend'. Tijdens de projecten wordt ook op de PA en op de basisschool tussen studenten onderling informatie uitgewisseld.

De academische studenten komen vanaf het eerste leerjaar in aanraking met aspecten van onderzoek doen. Wanneer studenten 4 jaar lang voor het academische traject kiezen, krijgen ze een mooie doorgaande lijn aangeboden in het doen van onderzoek en het ontwikkelen van een onderzoekende houding. Studenten kiezen echter per jaar of ze meedraaien in het academische traject. Het zou interessant zijn om te onderzoeken in hoeverre studenten het hele academische traject volgen. In de specialisatiefase krijgen alle studenten, zowel academische als reguliere studenten, een module onderzoeksvaardigheden. Focus van de module ligt op de onderzoekende houding en op het vertalen van onderzoeksresultaten naar het eigen handelen. Studenten doen in het kader van deze module een onderzoekje en de module wordt afgesloten met een kennistoets. In het studiejaar 2009/2010 komen de eerste studenten die in het eerste en/of tweede leerjaar hebben meegedraaid in het academische traject in de specialisatiefase. Zij krijgen dit schooljaar ook de module onderzoeksvaardigheden. De PA is benieuwd of de studenten en de docenten een meerwaarde van het academische traject ervaren bij het volgen van deze module.

Op de vraag over welke specifieke competenties academische studenten moeten beschikken, antwoorden de vertegenwoordigers van de PA dat de studenten moeten kunnen samenwerken met het team op een basisschool en dat ze intrinsiek gemotiveerd moeten zijn. Ze moeten kunnen reflecteren, duidelijk kunnen communiceren, en kunnen plannen en organiseren. De PA draagt bij aan laatstgenoemde competenties door vóór, tijdens en na de projecten in groepen bijeen te komen

en kritisch de plannen, de uitvoering en de presentatie van de projecten met elkaar te bespreken. Hierbij wordt gestuurd op ontwikkeling en op het behalen van het HBO-niveau.

4.2 Ontwikkelingen binnen de PA

In het interview is tevens gevraagd welke ontwikkelingen binnen de PA in gang zijn gezet door deelname aan de pilot academische basisschool. De vertegenwoordigers van de PA geven aan dat de PA bezig is met curriculumvernieuwing, waarin het traject academische basisschool wordt meegenomen. Op het gebied van onderzoek zijn er al duidelijke ontwikkelingen zowel in het curriculum als binnen de PA zelf. Er wordt een doorgaande leerlijn zichtbaar ten aanzien van onderzoeksvaardigheden (zie ook paragraaf 4.1). PA-docenten die betrokken zijn bij de eerste- en tweedejaars studenten hebben de cursus onderzoeksvaardigheden bij het UOCG gedaan. Er is ook een intervisiegroep van docenten gestart gericht op het ontwikkelen van de onderzoekende houding. Als het gaat om onderzoek ontstaat er zo een inktvlekwerking.

Daarnaast is er door de betrokkenheid bij de dieptepilot meer zicht op wat een student moet kunnen en wordt er bewuster gestuurd op de HBO-kwalificaties. Er wordt ook kritischer bekeken waar de student het beste kan leren, op de PA of in de praktijk en wat hij moet leren om een goede leerkracht te worden.

Binnen het academische traject is tot nu toe nog weinig aandacht besteed aan schoolontwikkeling, ook intern binnen de PA. Hier zijn wel plannen voor. De PA wil meer samenhang aanbrengen in het curriculum en meer een lerende, ontwikkelende organisatie worden. Overwogen wordt om leergemeenschappen te organiseren rond inhoudelijke thema's, waarin niet alleen PA-docenten participeren, maar ook scholen en andere partners. Tijdens de projecten in het eerste en tweede leerjaar wisselen de studenten informatie uit over hun project. Het plan is om hier ook meer docenten van de PA bij te betrekken, zodat er inktvlekwerking optreedt.

Informatie over de academische basisschool voor zowel studenten als PA-medewerkers staat op blackboard. Stagebegeleiders en studieloopbaanbegeleiders zijn op de hoogte van de academische basisschool en kunnen studenten over dit traject informeren. Toch komt het voor dat vierdejaars studenten niet van het bestaan van de academische basisschool weten. Dit is een groot aandachtspunt. In relatie hiermee geven de vertegenwoordigers van de PA aan dat er ook gewerkt moet worden aan de logistieke voorwaarden die ertoe moeten bijdragen dat voldoende studenten het traject academische basisschool volgen.

Samengevat constateren de vertegenwoordigers van de PA dat er binnen de PA verdere verbreding nodig als het gaat om het traject van de academische basisschool.

4.3 Samenwerking en communicatie

In het interview is ook een aantal vragen gesteld over het belang van opleiden in de school en over de samenwerking tussen de PA en de basisscholen. De vertegenwoordigers van de PA geven aan dat ze het bijzonder belangrijk vinden, uitgedrukt in het cijfer 9, dat basisscholen opleiden in de eigen school. Op de werkplek leren vergemakkelijkt de integratie van theorie en praktijk. Aandachtspunt is volgens de PA wel dat de balans tussen theorie en praktijk niet uit evenwicht raakt. Wanneer

studenten voor een groter deel worden opgeleid op de basisschool, moet goed gekeken worden of de kennis ook wel voldoende ontwikkeld wordt. De kennisbasis moet geborgd zijn.

De vertegenwoordigers van de PA signaleren dat het opleiden in de school op de pilotscholen nog geen automatisme is. De basisscholen zouden de kennis die bij een aantal collega's aanwezig is verder kunnen verspreiden over de rest van het team. Daarnaast kan volgens de vertegenwoordigers van de PA in de stage nog meer begeleid worden vanuit het gedachtegoed van een academische school.

De vertegenwoordigers van de PA geven aan dat er binnen het project academische basisschool sprake is van wederzijdse afhankelijkheid en gezamenlijke verantwoordelijkheid en dat dit om meer communicatie tussen PA en basisschool vraagt. Communicatie zit verwerkt in de samenwerkingsovereenkomst tussen PA en besturen, maar in de praktijk moet de PA met individuele scholen samenwerken. Hierdoor ontstaat gemakkelijk miscommunicatie. Het is belangrijk dat PA en besturen informeren en organiseren, maar ook delegeren.

De samenwerking tussen de PA en de academische basisscholen in de dieptepilot loopt op zich goed volgens de vertegenwoordigers van de PA, dat vinden ze ook heel belangrijk (8). Er zijn nog wel verbeterpunten, voornamelijk op het gebied van duidelijke communicatie en een heldere organisatie. De samenwerking binnen de projecten en de onderzoeken is ruim voldoende afgestemd. De oplisser, de PA-docent en de betrokken studenten overleggen minimaal drie keer per project. Het is echter nog niet heel duidelijk wat een student tijdens zijn lesgevende stage merkt van het feit dat hij lesgeeft op een academische basisschool. Dat is een ontwikkelpunt voor het volgend jaar.

4.4 Toekomst en ambities

Op de vraag in hoeverre het opleiden van academische studenten is geborgd binnen de opleiding, antwoorden de vertegenwoordigers van de PA dat de PA ervoor heeft gekozen om gedurende de pilot de onderdelen van de academische basisschool nog niet vast te leggen. Na de pilot wordt besloten hoe wordt verder gegaan met het traject academische basisschool. Vanaf dat moment zullen de verworvenheden van dit traject ook worden opgenomen in formele documenten van de PA en daarmee gewerkt worden aan borging.

Voor het formuleren van een ambitie op het gebied van opleiden in de school en de academische basisschool, zou de PA graag willen weten wat de meerwaarde is van het traject academische basisschool voor de individuele student en voor basisscholen. Het zou mooi zijn wanneer hier onderzoek naar gedaan zou worden.

De vertegenwoordigers van de PA geven aan dat het mooi zou zijn wanneer in de toekomst elk bestuur een academische basisschool zou hebben als kweekvijver. Hierbij zou gewerkt kunnen worden in cirkels, waarbij de binnenste cirkel bestaat uit de academische school/scholen van een bestuur. In de cirkel eromheen zitten dan de scholen die als volgscholen fungeren en die zich binnen een aantal jaar ook tot academische basisschool willen ontwikkelen of scholen die een aantal verworvenheden van een academische basisschool in hun school opnemen. De buitenste cirkel

bestaat uit de scholen die de ontwikkelingen wel volgen middels kennisuitwisseling, maar zelf een reguliere stageschool zijn.

Hoofdstuk 5 Samenvatting en conclusies

5.1 Inleiding

Vanaf het schooljaar 2006/2007 draait in de provincie Groningen een pilotproject over de academische basisschool. Een academische basisschool kent drie pijlers, opleiden in de school, onderwijsontwikkeling en onderzoek, waaraan in onderlinge samenhang wordt gewerkt. Bij de dieptepilot in de provincie Groningen zijn negen basisscholen betrokken in de stad Groningen, in Scheemda, in Tynaarlo en in Veendam. Binnen de dieptepilot werken de scholen samen met de Hanzehogeschool Pedagogische Academie, de KPC Groep en het Universitair Onderwijs Centrum Groningen (UOCG).

De dieptepilot voor de academische basisschool: Groningen, Scheemda, Veendam en Tynaarlo heeft voor het schooljaar 2008/2009 opnieuw subsidie gekregen om in wat gezien wordt als overbruggingsjaar de academische basisscholen verder vorm te geven. Op basis van de ervaringen in de eerste fase van de dieptepilot, is in het overbruggingsjaar het onderscheid tussen projectscholen en volgscholen opgeheven. Zeven scholen draaien als zelfstandige academische basisschool mee in het overbruggingsjaar, twee scholen vormen net als in de eerste fase een joint venture.

In de eerste fase van de dieptepilot heeft het Advies- en Begeleidingscentrum voor kindgerichte organisaties in Noord-Nederland (ABCG) onderzoek gedaan naar de randvoorwaarden waaraan voldaan moet worden om een academische school te kunnen zijn (De Jager & Vorselman; 2008). Voor het schooljaar 2008/2009 is het ABCG opnieuw gevraagd onderzoek te doen naar randvoorwaarden. In het nieuwe onderzoek lag de focus op de randvoorwaarden waaraan in het overbruggingsjaar van de dieptepilot extra aandacht werd besteed, zoals de vormgeving van de rol als kenniscentrum, (personeels)beleid op bestuursniveau, samenwerking met partners en de relatie tussen opleiden, onderzoek en onderwijsontwikkeling. In het onderzoek zijn aan de hand van een interviewleidraad interviews afgenomen bij de coördinatoren van de academische basisscholen (N=7) en bij de betrokken schoolbesturen (N=4). Daarnaast heeft een interview plaatsgevonden met de PA.

5.2 Samenvatting en conclusies

Ontwikkelingen

Ook in het overbruggingsjaar hebben er veel ontwikkelingen plaatsgevonden op de scholen. Op het gebied van *onderzoek* hebben in totaal 36 leerkrachten van 8 van de 9 scholen in het schooljaar 2008/2009 de cursus onderzoeksvaardigheden van het UOCG gevolgd, zo blijkt uit de bundel met samenvattingen van onderzoeksverslagen die bij de slotbijeenkomst op 3 juni 2009 is uitgedeeld. Op al deze scholen is ook onderzoek uitgevoerd door leerkrachten. Eén school heeft een workshop onderzoeksvaardigheden georganiseerd voor de leerkrachten die nog niet getraind waren. Op deze school is in het overbruggingsjaar geen onderzoek gedaan door leerkrachten, maar de school heeft wel plannen om dit in het schooljaar 2009/2010 wel weer te doen.

Als het gaat om *opleiden in de school* geven zeven scholen aan dat er onderzoek is gedaan door studenten. Twee scholen antwoorden dat er op dit gebied weinig nieuwe ontwikkelingen hebben plaatsgevonden, één van deze scholen geeft wel aan dat er binnen het team wel aandacht is besteed

aan coachingsvaardigheden. Vier scholen noemen dat er scholing heeft plaatsgevonden op het gebied van opleiden. Uit de interviews met de coördinatoren blijkt verder dat de scholen in het schooljaar 2008/2009 verder gewerkt hebben aan hun *ontwikkelthema*. Uit de antwoorden blijkt dat het ontwikkelthema en onderzoek binnen de academische basisscholen duidelijk met elkaar verbonden zijn. Vijf coördinatoren noemen dat alle onderzoeksvragen, die zijn onderzocht, gekoppeld waren aan het ontwikkelthema.

Deelname aan de dieptepilot academische basisschool heeft volgens de coördinatoren een impuls geboden aan de ontwikkeling tot leergemeenschap. Het ontwikkelen van de onderzoekende houding en de samenwerking met partners waardoor kennis van buitenaf in de school kwam, worden hierbij als stimulerende aspecten genoemd. De coördinatoren zijn van mening dat hun school zich al redelijk ontwikkeld heeft tot leergemeenschap, uitgedrukt in een gemiddelde score van 7,2 (6 scholen) met een minimum van 6 en een maximum van 8.

De besturen hebben de ontwikkeling tot academische basisschool ondersteund. Reden voor de besturen om mee te doen aan de dieptepilot was het voorbouwen op de reeds in gang gezette ontwikkelingen op het gebied van opleiden in de school en de aandacht voor praktijkgericht onderzoek en leren reflecteren. De meerwaarde zit volgens meerdere bestuurders in dat het opleiden van studenten meer in de praktijk plaatsvindt (2 keer genoemd) waardoor de samenwerking met de PA intensiever is (1 keer genoemd), in het ontwikkelen van de onderzoekende houding (3 keer genoemd) en in de impuls die het biedt aan de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs (2 keer genoemd). De besturen geven aan dat ze het belangrijk vinden dat er academische basisscholen zijn binnen hun bestuur (gemiddeld oordeel 7,6), maar de ambities van de besturen op dit gebied zijn nog niet uitgekristalliseerd.

Vormgeving kenniscentrum

Eén van de uitgangspunten bij de ontwikkeling van academische basisscholen is dat deze basisscholen en rol krijgen als kenniscentrum. Uit de interviews met de coördinatoren blijkt dat de invulling van de rol als kenniscentrum tot nu toe voornamelijk binnen de school vorm krijgt. Het delen van kennis met andere scholen vindt nog op heel beperkte schaal plaats. De coördinatoren hebben verschillende ideeën over de invulling van deze rol naar andere scholen toe, bijvoorbeeld over het betrekken van externe partijen, over de rol van het bestuur, het meer gebruiken van de website en het opzetten van netwerken. De coördinatoren vinden dat het bestuur betrokken moet zijn bij de vormgeving van het kenniscentrum, in faciliterende zin (5 keer genoemd), in de vorm van een bestuurlijke visie (2 keer genoemd) of door te ondersteunen en te motiveren (2 keer genoemd). Twee scholen geven aan dat het bestuur zelf ook een actieve rol kan spelen in kennisdeling door in hun contacten met scholen relevante ontwikkelingen binnen andere scholen te noemen en ontwikkelingen op verschillende scholen met elkaar te verbinden. Uit de interviews met de bestuurders blijkt dat zij het heel belangrijk vinden dat de academische basisscholen een rol als kenniscentrum vervullen, drie besturen hebben dit geïllustreerd met het gemiddelde cijfer van 8,5. Alle vier besturen zien hierbij een duidelijke rol weggelegd voor het bestuur, maar geven aan dat deze rol nog niet is ingevuld.

Rol bestuur

De coördinatoren vinden het allemaal uitermate belangrijk dat het bestuur betrokken is bij de academische basisschool, zo blijkt uit het gemiddelde oordeel van 9,1 (6 beoordelingen). De coördinatoren geven aan dat het voor de ontwikkeling van academische basisscholen van belang is dat het bestuur faciliteert (5 keer genoemd), de ontwikkeling tot academische basisschool steunt (7 keer genoemd) en opneemt in het bovenschools beleid (2 keer genoemd).

Ook alle vier bestuurders geven in het interview aan dat het bestuur faciliterend en motiverend/ondersteunend moet zijn en inhoudelijke input moet leveren vanuit strategisch beleid. Ze merken hierbij op dat voornamelijk de stimulerende/ondersteunende rol al goed vervuld wordt. Drie bestuurders geven expliciet aan dat het beleid nog in ontwikkeling is.

Op het gebied van faciliteren van de academische basisschool, geven alle vier bestuurders aan dat ze in principe bereid zijn om geld vrij te maken voor de extra kosten die de academische basisschool met zich meebrengt. Het budget van de besturen is echter niet ongelimiteerd, dus moet steeds een zorgvuldige afweging gemaakt worden waar geld aan wordt besteed.

De coördinatoren geven aan dat de academische basisschool verwerkt moet worden in het personeelsbeleid ten aanzien van werving en selectie. In de praktijk is dat nog geen realiteit, zo blijkt uit de antwoorden van de coördinatoren. Uit de interviews met de bestuurders blijkt dat het opnemen van de academische basisschool wel een aandachtspunt is. Twee bestuurders geven aan dat de competentieprofielen die binnen de dieptepilot zijn ontwikkeld, gebruikt worden bij de invulling van het personeelsbeleid op het gebied van de academische basisschool.

Het opnemen van de academische basisschool in het personeelsbeleid is nodig omdat werken op een academische basisschool om specifieke competenties vraagt. De bovenschools directeurs noemen als specifieke competenties voor een leerkracht op een academische basisschool een open houding (1 keer genoemd), kunnen reflecteren (2 keer genoemd) en een onderzoekende houding (2 keer genoemd). Ook de directeur moet over specifieke competenties beschikken. Alle vier bestuurders noemen de competenties innovatief zijn en gericht zijn op ontwikkeling, verder moet de directeur enthousiast zijn over en kennis hebben van het doen van onderzoek en een onderzoekende houding hebben.

Partners

Aan de coördinatoren is gevraagd te beoordelen hoe belangrijk de verschillende partners zijn en wat de academische basisschool van deze partners nodig heeft. De gemiddelde beoordelingen laten zien dat de coördinatoren vooral de collega's van andere academische basisscholen, de begeleider onderzoek van de PA, de academische studenten en de begeleider en de opleider van het UOCG belangrijk vinden voor de academische basisschool. Als het gaat om de academische studenten blijken de gemiddelde beoordelingen van de studenten in de verschillende leerjaren wel te verschillen. De eerste en tweedejaars worden gemiddeld genomen iets minder belangrijk gevonden (gemiddeld 7.5) dan de derde- (gemiddeld 8.0) en de vierdejaars (gemiddeld 8.3). Uit de toelichting blijkt dat eerste- en tweedejaars studenten binnen de projecten opdrachten uitvoeren die door de PA geformuleerd zijn. De onderzoeken van derde- en vierdejaars studenten worden in overleg met de basisschool ingevuld en sluiten daardoor aan bij het ontwikkelthema van de school, waardoor het een groter rendement voor de basisschool oplevert. Twee coördinatoren doen de suggestie aan de PA om flexibeler om te gaan met de onderwerpen van de projecten, zodat ook de activiteiten die

studenten binnen deze projecten doen kunnen aansluiten bij de behoefte van de school. De PA geeft echter aan dat zij in de eerste twee leerjaren de ontwikkeling van de student centraal stellen.

Ook de vier bestuurders geven aan dat de PA en de universiteit belangrijke partners zijn voor de academische basisschool. De PA is cruciaal, hetgeen 2 bestuurders uitdrukken in het cijfer 10. De ontwikkeling tot academische basisschool kan niet zonder de PA, zo is de toelichting. De PA is nodig voor het leveren van studenten en het aanleren van onderzoeksvaardigheden. Het UOCG is nu betrokken bij de scholing van leerkrachten in onderzoeksvaardigheden, dit wordt ook als belangrijk gezien door de bovenschools directeuren (gemiddeld 8,5). Daarnaast waarborgt de betrokkenheid van de universiteit de link tussen theorie en praktijk en de kwaliteit van de onderzoeken die op de academische basisscholen worden uitgevoerd. Naast de PA en de universiteit wordt door de besturen als partner genoemd: het ministerie, partners uit de dieptepilot, het bestuur, ouders en in de toekomst wellicht de provincie en gemeentes.

De PA geeft in het interview aan dat ze het bijzonder belangrijk vindt dat basisscholen opleiden in de school (9.1). Aandachtspunt hierbij is wel dat de balans tussen theorie en praktijk niet uit balans raakt. Door deelname aan de dieptepilot krijgt de PA scherper zicht op wat de student moet kunnen ook in relatie tot de HBO-kwalificaties. Daarnaast is curriculumvernieuwing in gang gezet, bijvoorbeeld op het gebied van onderzoeksvaardigheden. Het thema schoolontwikkeling is tot nu toe onderbelicht. De PA heeft ervoor gekozen om na afronding van de dieptepilot een definitief besluit te nemen over het academische traject. Pas dan zal het traject worden opgenomen in formele documenten. Het grote verschil tussen de academische opleiding en de reguliere opleiding is dat studenten 50% meer tijd in de praktijk doorbrengen. De academische studenten kunnen hierdoor de theorie direct koppelen aan de praktijk, waardoor hun professionele ontwikkeling meer diepgang krijgt. Verder krijgen de academische studenten meer input op het gebied van onderzoeksvaardigheden en het ontwikkelen van een onderzoekende houding. Aandachtspunt is de werving van studenten voor het academische traject. De vertegenwoordigers van de PA constateren dat wanneer studenten meer in de praktijk leren dit meer vraagt van de samenwerking en de communicatie tussen PA en de scholen. Tijdens het project zijn hierin goede stappen gemaakt, zo geeft de PA aan, maar er is ook zeker nog ruimte voor verbetering.

Drie pijlers: Opleiden, ontwikkeling en onderzoek

Als eerste is gevraagd hoe belangrijk de coördinatoren de drie pijlers van de academische basisschool vinden. Gemiddeld genomen vinden de coördinatoren onderwijsontwikkeling (9.3) het belangrijkste, gevolgd door opleiden in de school (9.1). Onderzoek wordt gemiddeld het minst belangrijk gevonden (8.5). Vier coördinatoren hebben de drie pijlers even hoog beoordeeld. Uit de toelichting blijkt dat deze coördinatoren vinden dat de drie pijlers met elkaar samenhangen en dat het de essentiële onderdelen van een academische basisschool zijn. De pijlers vormen samen een cirkel: opleiden, onderwijsontwikkeling en onderzoek beïnvloeden elkaar. De vier bestuurders delen de mening van de coördinatoren, ook zij vinden de drie pijlers van de academische basisschool erg belangrijk, hetgeen geïllustreerd wordt met een gemiddeld cijfer van 8,6. Net als vier coördinatoren maken de bestuurders geen onderscheid tussen het belang van de pijlers. Volgens de bestuurders biedt juist de samenhang tussen de pijlers de grotere meerwaarde, versterken de pijlers elkaar en vormen ze gezamenlijk de basis van de academische basisschool.

De coördinatoren vinden de relatie tussen de pijlers belangrijk. Ze beoordelen het belang van de relatie tussen opleiden in de school en onderwijsontwikkeling met 8.1 gemiddeld (vijf beoordelingen), de relatie tussen opleiden in de school en onderzoek met het gemiddelde cijfer 8.8 (vier beoordelingen) en de relatie tussen onderwijsontwikkeling en onderzoek gemiddeld met 8.4 (vijf beoordelingen). Alle zeven coördinatoren zijn van mening dat voor het waarborgen van de relaties tussen de pijlers gericht taakbeleid en het vastleggen in schoolbeleid nodig zijn. Bij alle drie relaties vindt één of meer coördinatoren begeleiding door externen, overleg met externen en samenwerking met externen iets minder van belang voor het waarborgen van de relaties.